

Criteria voor groene EU-overheidsopdrachten voor vervoer

Groene overheidsopdrachten (GPP) zijn een vrijwillig instrument. Dit document bevat de GPP-criteria voor vervoer. In het bijbehorende Technical Background Report leest u waarom deze criteria geselecteerd werden en vindt u referenties voor meer informatie.

Per product- / dienstengroep worden twee soorten criteria gepresenteerd:

- De kerncriteria zijn de criteria die gebruikt kunnen worden door elke aanbestedende dienst in alle lidstaten en hebben betrekking op de belangrijkste milieueffecten voor het betrokken product. Ze zijn zo opgesteld dat ze gebruikt kunnen worden met minimale extra controle-inspanningen of kostenverhogingen.
- De uitgebreide criteria zijn bestemd voor de afnemers die de beste milieuproducten willen aankopen die beschikbaar zijn op de markt. Mogelijk vereisen deze criteria extra controle-inspanningen of een lichte kostenverhoging in vergelijking met andere producten met dezelfde functionaliteit.

1. Omschrijving en toepassingsgebied

De voertuigtypen die overheden zich verschaffen, lopen sterk uiteen: van voertuigen voor gewoon gebruik (zoals officiële voertuigen, voertuigen van keuringsinstanties en bestelwagens of voertuigen voor tuinonderhoud) tot voertuigen voor nooddiensten (ambulance, brandweer en politie) en bijzondere voertuigen (zoals veegwagens, vuilniswagens en bussen).

Er zijn criteria opgesteld voor de volgende drie productgroepen:

- Personenauto's die rechtstreeks zijn gekocht of die worden gehuurd op basis van een lease- of huurovereenkomst;
- Voertuigen en diensten voor openbaar vervoer;
- Voertuigen en diensten voor afvalinzameling.

De in dit document vastgelegde criteria en aanbestedingsprocedures kunnen ook worden gebruikt als richtsnoer voor de vaststelling van specificaties voor de aanschaf van voertuigtypen en dienstencontracten die hier niet expliciet aan de orde komen.

Verder zouden de voorgestelde criteria moeten worden gelegd naast Richtlijn 2009/33/EG over de bevordering van schone en energiezuinige wegvoertuigen, en nationale wetgeving tot uitvoering van deze richtlijn. Deze richtlijn verplicht overheden en partijen bij overheidsopdrachten voor dienstverlening om bij de aanschaf van wegvoertuigen rekening te houden met de energie- en milieueffecten tijdens de gehele levensduur, waaronder in elk geval het energieverbruik en de uitstoot van CO₂ en verontreinigende stoffen, zoals NO_x, NMHC en fijn stof, worden verstaan. Aan die verplichting kan worden voldaan door per milieueffect eisen op het gebied van energie- en milieuprestaties op te nemen (in de vorm van technische specificaties of gunningscriteria die minimaal

moeten worden nageleefd) of door deze effecten in geld uit te drukken in de aankoopbeslissing volgens een in de richtlijn voorziene berekeningsmethode. De in het onderhavige document aanbevolen criteria kunnen als richtsnoer dienen voor overheden om de richtlijn uit te voeren volgens de eerste of tweede optie, namelijk door eisen te stellen aan de energie- en milieuprestaties in de vorm van technische specificaties en/of gunningscriteria. Naast deze criteria kan ook een levenscyclusbeoordeling worden uitgevoerd aan de hand van de in artikel 6 van de richtlijn vastgestelde methode of van een gelijkwaardig hulpmiddel, zoals dat op www.cleanvehicle.eu. Op die manier wordt bij de aankoopbeslissing rekening gehouden met zowel de levenscycluskosten als met de minimale milieucriteria. Aangezien niet alle lidstaten bij het uitvoeren van de richtlijn inzake schone voertuigen het gebruik van beide bovengenoemde opties hebben toegestaan, moet de overheid, vóór het kiezen van haar GPP-benadering voor deze productgroep, verifiëren welke verplichtingen de nationale wetgeving stelt.

Zie voor meer informatie over relevante EU-wetgeving het bijbehorende Technical Background Report.

1.1. Personenauto's en lichte voertuigen

Personenauto's en lichte voertuigen:

De **Kerncriteria** betreffen de emissie van CO₂ en andere verontreinigende stoffen en geluid.

De **Uitgebreide criteria** betreffen daarnaast de overige elementen die van invloed kunnen zijn op het brandstofverbruik of het milieueffect van voertuigen. In een apart gedeelte wordt ingegaan op het huren of leasen van auto's. Sommige milieuaspecten van het onderhoud zullen in de aanbestedingsprocedure voor het leasen of huren van auto's moeten worden meegenomen, aangezien het onderhoud wordt uitgevoerd door de inschrijver.

In beide gevallen zijn ook gunningscriteria gedefinieerd om inschrijvers aan te sporen tot verbeteringen.

1.2. Voertuigen en diensten voor openbaar vervoer

Tot enkele jaren geleden werden de meeste openbaarvervoerdiensten beheerd door (overwegend plaatselijke en regionale) overheden, hetzij rechtstreeks door ambtenaren hetzij via een met de dienst belaste, openbare onderneming. De laatste jaren worden echter steeds vaker aanbestedingen uitgeschreven voor openbare busdiensten. Daarom zijn criteria opgenomen voor zowel het rechtstreeks aankopen van bussen als het aanbesteden van openbaarvervoerdiensten. Voor de aanschaf van bussen gaan de **Kerncriteria** over de belangrijkste milieu- en gezondheidsaspecten van bussen, met andere woorden de uitlaat- en geluidsemissies (aan de hand van definities van bepaalde technische eigenschappen van de voertuigen). De **Uitgebreide criteria** gaan over andere elementen die bijdragen tot vermindering van andere milieueffecten.

Voor de aanbesteding van busdiensten gaan de **Kerncriteria** ook over uitlaat- en geluidsemissies en over scholing voor buschauffeurs in milieubewust rijden om het brandstofverbruik te beperken. De **Uitgebreide criteria** gaan in op aanvullende aspecten, zoals extra mogelijkheden om het brandstofverbruik terug te

dringen. In dit geval worden de meeste criteria gedefinieerd als gunningscriteria om meer punten te kunnen toekennen aan de meest milieuvriendelijke inschrijving.

1.3. Voertuigen en diensten voor afvalinzameling

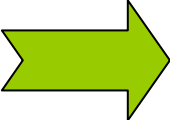
Wat vervoer betreft, worden vuilnisophaaldiensten steeds vaker uitbesteed aan particuliere ondernemingen. Daarom zijn criteria opgenomen voor zowel het rechtstreeks aankopen van wagens als het aanbesteden van vuilnisophaaldiensten.

De criteria komen sterk overeen met die voor bussen, aangezien het in beide gevallen om zware bedrijfsvoertuigen gaat.

Het enige verschil is dat het voor vrachtwagens aanbeveling verdient de criteria voor aardopwarmingsvermogen (GWP: Global Warming Potential) niet op te nemen. Ook criteria voor klimaatregelsystemen lijken minder relevant omdat alleen de cabine van de bestuurder geklimatiseerd zou worden en in diverse landen de dienst 's nachts of 's ochtends vroeg wordt uitgevoerd, wanneer klimaatregeling niet nodig is. De criteria voor dit element worden derhalve uitgesloten voor vuilniswagens.

De minimumeisen voor CO₂-uitstoot vallen niet binnen de criteria voor voertuigen voor openbaar vervoer en afvalinzameling, aangezien de voertuigen aanzienlijk verschillen qua grootte en gebruikspatroon, waardoor het erg moeilijk is deze eisen op passende wijze te meten en te controleren. De criteria voor uitlaatemissies zijn gebaseerd op de Euronormen. In overeenstemming met de richtlijn inzake schone voertuigen moeten overheden echter aan afweging maken van het energieverbruik en de CO₂-uitstoot tijdens de levensduur van de voertuigen in kwestie. Dit kan bereikt worden door een levenscyclusbeoordeling aan de hand van de in artikel 6 van de richtlijn vastgestelde methode, of van een gelijkwaardig hulpmiddel, zoals dat op www.cleanvehicle.eu

2. Belangrijkste milieueffecten¹

Belangrijkste milieueffecten	GPP-benadering
<ul style="list-style-type: none"> • Bijdrage aan klimaatverandering via de emissie van broeikasgassen; • Uitputting van bronnen (vooral niet-hernieuwbare brandstoffen); • Luchtverontreiniging via de emissie van andere uitlaatgassen die kunnen leiden tot: <ul style="list-style-type: none"> - plaatselijke problemen met de gezondheid (vooral ademhaling) en regionale problemen; - schade aan milieu, gebouwen en monumenten; • Geluidshinder; • Productie van afgewerkte smeeroilie, oliën en versleten banden; • Productie van afvalresten en -materialen op het einde van de levensduur. 	 <ul style="list-style-type: none"> • Aanschaffen van voertuigen met lage uitstoot (BKG, andere uitlaatgassen en geluid); • Terugdringen van brandstofverbruik door milieubewust rijden en gebruik van systemen voor bewaking van de bandendruk en schakelindicatoren; • Terugdringen van brandstofverbruik door gebruik van smeermiddelen met lage viscositeit en banden met lage rolweerstand; • Aanschaffen van voertuigen met een klimaatregelsysteem waarvan het koelgas een laag GWP heeft; • Gebruiken van milieuvriendelijke banden en geregenereerde smeeroïën; • Toezien op juiste inzameling en beheer van afgewerkte olie en banden; • Stimuleren van voertuigen vervaardigd uit gerecycleerde/biomaterialen.

Merk op dat de volgorde van de effecten niet noodzakelijk overeenstemt met de volgorde van het belang ervan.

¹ Milieueffect = milieuaantasting: achteruitgang van het milieu als gevolg van uitputting van bronnen zoals lucht, water en bodem; de vernietiging van ecosystemen en het uitsterven van de wilde flora en fauna.

3. Criteria voor groene EU-overheidsopdrachten voor vervoer

Kerncriteria	Uitgebreide criteria																																								
3.1 Criteria voor groene EU-overheidsopdrachten voor personenauto's en lichte voertuigen																																									
ONDERWERP	ONDERWERP																																								
Kopen of leasen van voertuigen met geringe uitstoot.	Kopen of leasen van voertuigen met geringe uitstoot.																																								
TECHNISCHE SPECIFICATIES	TECHNISCHE SPECIFICATIES																																								
<p>1. CO₂-uitstoot</p> <p>Volgens de technische gegevens van het voertuig mag de CO₂-uitstoot voor voertuigen de volgende waarden niet overschrijden:</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: left;">Voertuigtype²</th> <th style="text-align: left;">CO₂ g/km</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>Miniklasse</td><td>110</td></tr> <tr><td>Economyklasse</td><td>120</td></tr> <tr><td>Compacte middenklasse</td><td>130</td></tr> <tr><td>Middenklasse</td><td>150</td></tr> <tr><td>Hogere middenklasse</td><td>170</td></tr> <tr><td>Topklasse</td><td>270</td></tr> <tr><td>Terreinwagens/gezinsauto</td><td>210</td></tr> <tr><td>Kleine bestelauto's (N1, klasse I)</td><td>150</td></tr> <tr><td>Andere bestelauto's (N1, klassen II en III)</td><td>220</td></tr> </tbody> </table> <p>Controle: De CO₂-uitstoot wordt gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>	Voertuigtype ²	CO ₂ g/km	Miniklasse	110	Economyklasse	120	Compacte middenklasse	130	Middenklasse	150	Hogere middenklasse	170	Topklasse	270	Terreinwagens/gezinsauto	210	Kleine bestelauto's (N1, klasse I)	150	Andere bestelauto's (N1, klassen II en III)	220	<p>1. CO₂-uitstoot</p> <p>Volgens de technische gegevens van het voertuig mag de CO₂-uitstoot voor voertuigen de volgende waarden niet overschrijden:</p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th style="text-align: left;">Voertuigtype²</th> <th style="text-align: left;">CO₂ g/km</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>Miniklasse</td><td>90</td></tr> <tr><td>Economyklasse</td><td>100</td></tr> <tr><td>Compacte middenklasse</td><td>110</td></tr> <tr><td>Middenklasse</td><td>130</td></tr> <tr><td>Hogere middenklasse</td><td>150</td></tr> <tr><td>Topklasse</td><td>200</td></tr> <tr><td>Terreinwagens/gezinsauto</td><td>170</td></tr> <tr><td>Kleine bestelauto's (N1, klasse I)</td><td>130</td></tr> <tr><td>Andere bestelauto's (N1, klassen II en III)</td><td>180</td></tr> </tbody> </table> <p>Controle: De CO₂-uitstoot wordt gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>	Voertuigtype ²	CO ₂ g/km	Miniklasse	90	Economyklasse	100	Compacte middenklasse	110	Middenklasse	130	Hogere middenklasse	150	Topklasse	200	Terreinwagens/gezinsauto	170	Kleine bestelauto's (N1, klasse I)	130	Andere bestelauto's (N1, klassen II en III)	180
Voertuigtype ²	CO ₂ g/km																																								
Miniklasse	110																																								
Economyklasse	120																																								
Compacte middenklasse	130																																								
Middenklasse	150																																								
Hogere middenklasse	170																																								
Topklasse	270																																								
Terreinwagens/gezinsauto	210																																								
Kleine bestelauto's (N1, klasse I)	150																																								
Andere bestelauto's (N1, klassen II en III)	220																																								
Voertuigtype ²	CO ₂ g/km																																								
Miniklasse	90																																								
Economyklasse	100																																								
Compacte middenklasse	110																																								
Middenklasse	130																																								
Hogere middenklasse	150																																								
Topklasse	200																																								
Terreinwagens/gezinsauto	170																																								
Kleine bestelauto's (N1, klasse I)	130																																								
Andere bestelauto's (N1, klassen II en III)	180																																								

² Zie www.cleanvehicle.eu voor voorbeelden van voertuigtypen.

<p>2. Uitlaatemissies</p> <p>De voertuigen moeten beantwoorden aan de Euro 5-norm.</p> <p>Controle: Deze gegevens worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>	<p>2. Uitlaatemissies</p> <p>De voertuigen moeten beantwoorden aan de Euro 6-norm.</p> <p>Controle: Deze gegevens worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>
<p>3. Ecorijden</p> <p>(Bestel)auto's worden voorzien van voor het voertuig relevante informatie/instructies over ecorijden.</p> <p>Controle: De inschrijver verstrekt documentatie met de vereiste informatie.</p>	<p>3. Ecorijden</p> <p>(Bestel)auto's worden voorzien van voor het voertuig relevante informatie/instructies over ecorijden.</p> <p>Controle: De inschrijver verstrekt documentatie met de vereiste informatie.</p>
	<p>4. Schakelindicatoren (GSI):</p> <p>Het voertuig is uitgerust met een schakelindicator.</p> <p>Controle: Deze gegevens worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>
	<p>5. Systemen voor bewaking van de bandendruk (TPMS)</p> <p>Het voertuig is uitgerust met een systeem voor bewaking van de bandendruk (TPMS)</p> <p>Controle: Deze gegevens worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>
	<p>6. Weergave van het brandstofverbruik</p> <p>De voertuigen zijn uitgerust met een mechanisme om het brandstofverbruik aan de chauffeur te laten zien.</p>

	<p>Controle: Deze gegevens worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>
	<p>7. Gassen van klimaatregelsystemen</p> <p>Het voertuig voldoet aan de volgende eis: Als het voertuig is uitgerust met een klimaatregelsysteem dat gefluoreerde broeikasgassen bevat, moet het GWP van het specifieke gas ≤ 150 zijn (gerelateerd aan CO₂ en met een tijdhorizon van honderd jaar).</p> <p>Bij een hoger GWP mag de lekkage niet meer zijn dan 40 gram gefluoreerde broeikasgassen per jaar voor systemen met één verdamper en 60 gram gefluoreerde broeikasgassen per jaar voor systemen met twee verdampers.</p> <p>Controle: De inschrijver moet de naam, de formule en het GWP van het koelgas van het klimaatregelsysteem vermelden. Bij gebruik van een gasmengsel (n aantal gassen) moet het GWP als volgt worden berekend:</p> $\text{GWP} = \Sigma(\text{Stof } X_1 \% \times \text{GWP}(X_1)) + (\text{Stof } X_2 \% \times \text{GWP}(X_2)) + \dots (\text{Stof } X_n \% \times \text{GWP}(X_n))$ <p>Daarbij is % de gewichtsfractie met een tolerantie van +/- 1 %.</p> <p>Zie voor informatie over het GWP van gassen:</p> <p>http://www.grida.no/publications/other/ipcc_tar/?src=/climate/ipcc_tar/wg1/248.htm</p> <p>Bij GWP > 150 moeten de resultaten van lektests worden verstrekt.</p>
	<p>8. Smeeroliën</p> <p>a. Bij onderhoud moeten voertuigen motorsmeeroliën met een lage viscositeit of geregenereerde smeeroliën gebruiken, met ten minste 25 % geregenereerde basisoliën. Smeeroliën met een lage viscositeit zijn die in de categorie SAE-</p>

	<p>0W30, SAE-5W30 of gelijkwaardig.</p> <p>b. Hydraulische vloeistoffen en vetten moeten niet voorzien zijn van een gevarenaanduiding voor milieu of gezondheid of waarschuwingzin ten tijde van de aanvraag (laagste classificatielimit in Verordening (EG) nr. 1272/2008 of Richtlijn 99/45/EG van de Raad).</p> <p>c. Er wordt geen afwijking toegestaan van het verbod in artikel 6, lid 6, van Verordening (EG) nr. 66/2010 voor stoffen die beschouwd worden als zeer zorgwekkend en die zijn opgenomen in de lijst zoals bedoeld in artikel 59 van Verordening (EG) nr. 1907/2006, die aanwezig zijn in concentraties van meer dan 0,010 gewichtsprocent in mengsels.</p> <p>d. Het koolstofgehalte uit hernieuwbare grondstoffen moet ≥ 45 %.</p> <p>e. De cumulatieve massaconcentratie van aanwezige stoffen die zowel niet-biologisch afbreekbaar als bioaccumulatief zijn, mag niet meer dan 0,1 gewichtsprocent bedragen.</p> <p>Controle: De inschrijver moet de technische gegevens over de smeermiddelen verstrekken. Producten met een relevante Type I-milieukeur die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Andere gepaste vormen van bewijs, zoals een technisch dossier of een keuringsrapport van een onafhankelijke instantie, worden ook aanvaard.</p>
	<p>9. Voertuigbanden - geluid</p> <p>De voertuigen moeten uitgerust zijn met banden met een geluidsemissieniveau onder het in Verordening 661/2009, bijlage II, deel C (zie bijlage II bij dit document) vastgelegde maximum. Dit komt overeen met de twee belangrijkste (van de drie beschikbare) categorieën van de rolgeluidemissie voor het EU-bandenetiket.</p> <p>Controle: De inschrijver moet een lijst van de bij onderhoud te gebruiken banden verstrekken, naast de technische gegevens of testresultaten van de</p>

	<p>banden waarin de geluidsemissies vermeld staan, en een ondertekende verklaring dat tijdens de looptijd van het contract uitsluitend deze producten worden gebruikt.</p>												
	<p>10. Voertuigbanden - rolweerstand</p> <p>De rolweerstand (van zowel nieuwe als coverbanden³), uitgedrukt in kg/ton, mag volgens ISO 28580 of gelijkwaardig de onderstaande grenswaarden niet overschrijden:</p> <table border="1" data-bbox="1144 544 2051 751"> <thead> <tr> <th>Bandenklasse</th> <th>Max. rolweerstandswaarde (kg/ton)</th> <th>Brandstofefficiëntieklasse van bandenetikettering</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>C1</td> <td>10,5</td> <td>E</td> </tr> <tr> <td>C2</td> <td>9,2</td> <td>E</td> </tr> <tr> <td>C3</td> <td>7</td> <td>D</td> </tr> </tbody> </table> <p>Controle: De inschrijver moet een lijst van de te gebruiken banden verstrekken, naast de testresultaten van de banden volgens ISO 28580 of gelijkwaardig om de naleving ervan te controleren, en een ondertekende verklaring dat tijdens de looptijd van de opdracht uitsluitend deze producten worden gebruikt.</p> <p>Producten met een relevante Type I-milieukeur die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Andere passende bewijzen worden eveneens aanvaard.</p>	Bandenklasse	Max. rolweerstandswaarde (kg/ton)	Brandstofefficiëntieklasse van bandenetikettering	C1	10,5	E	C2	9,2	E	C3	7	D
Bandenklasse	Max. rolweerstandswaarde (kg/ton)	Brandstofefficiëntieklasse van bandenetikettering											
C1	10,5	E											
C2	9,2	E											
C3	7	D											

³ Opmerking: er is geen etikettering voor coverbanden.

GUNNINGSCRITERIA	GUNNINGSCRITERIA
<p>Extra punten worden toegekend voor:</p> <p>1. Gebruik van alternatieve brandstoffen</p> <p>Het voertuig is ontworpen voor aandrijving door alternatieve brandstofsoorten of -systemen (bijv. biobrandstoffen, systemen die werken op elektriciteit of waterstof, of hybride systemen).</p> <p>Controle: Deze eigenschappen worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>	<p>Extra punten worden toegekend voor:</p> <p>1. Gebruik van alternatieve brandstoffen</p> <p>Het voertuig is ontworpen voor aandrijving door alternatieve brandstofsoorten of -systemen (bijv. biobrandstoffen, systemen die werken op elektriciteit of waterstof, of hybride systemen).</p> <p>Controle: Deze eigenschappen worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>
<p>2. Geluidsemissieniveaus</p> <p>Het niveau van de geluidsemissie mag het wettelijk toegestane niveau niet overschrijden (zie bijlage I).</p> <p>Controle: De inschrijver moet deze informatie verstrekken in de vorm van de technische gegevens over het voertuig of de testresultaten.</p>	<p>2. Geluidsemissieniveaus</p> <p>Het niveau van de geluidsemissie mag het wettelijk toegestane niveau niet overschrijden (zie bijlage I).</p> <p>Controle: De inschrijver moet deze informatie verstrekken in de vorm van de technische gegevens over het voertuig of de testresultaten.</p>
<p>3. Lagere CO₂-uitstoot</p> <p>Lagere CO₂-uitstoot dan in de specificaties is vereist (1).</p> <p>Controle: De CO₂-uitstoot wordt gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>	<p>3. Lagere CO₂-uitstoot</p> <p>Lagere CO₂-uitstoot dan in de specificaties is vereist (1).</p> <p>Controle: De CO₂-uitstoot wordt gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>
	<p>4. Materialen van het voertuig</p> <p>Extra punten worden toegekend op basis van het gewichtspercentage van het voertuig dat bestaat uit gerecycleerde of hernieuwbare materialen. Hernieuwbare materialen zijn bijvoorbeeld bioplastics afkomstig uit bronnen als plantaardige olie of maiszetmeel.</p>

	<p>Controle: Deze gegevens worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>
	<p>5. Starten en afzetten</p> <p>Het voertuig is uitgerust met een systeem voor starten en afzetten.</p> <p>Controle: Deze gegevens worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>
<p>CONTRACTVOORWAARDEN (ALLEEN VOOR LEASECONTRACTEN)</p>	<p>CONTRACTVOORWAARDEN (ALLEEN VOOR LEASECONTRACTEN)</p>
<p>1. Verwijderen van smeerolie en banden</p> <p>De inschrijver beschikt over voorzieningen voor het inzamelen en verwijderen van afgewerkte smeeroliën en oude banden; deze voorzieningen beperken de milieueffecten tot een minimum en zorgen voor de juiste behandeling van deze afvalfracties.</p> <p>Controle: De contractant heeft een overeenkomst met een of meer geautoriseerde afvalbeheerders of kan aantonen dat hij voorzieningen heeft voor het inzamelen en verwijderen van afgewerkte smeeroliën en oude banden.</p>	<p>1. Verwijderen van smeerolie en banden</p> <p>De inschrijver beschikt over voorzieningen voor het inzamelen en verwijderen van afgewerkte smeeroliën en oude banden; deze voorzieningen beperken de milieueffecten tot een minimum en zorgen voor de juiste behandeling van deze afvalfracties.</p> <p>Controle: De contractant heeft een contract met een of meer geautoriseerde afvalbeheerders of kan aantonen dat hij voorzieningen heeft voor het inzamelen en verwijderen van afgewerkte smeeroliën en oude banden.</p>

Toelichting

Euronormen: Om de uitstoot van verontreinigende stoffen van voertuigen terug te dringen heeft de EU in 1992 de zogenaamde **Euronormen** ingevoerd. Deze normen reguleren momenteel de wettelijke emissieniveaus van zowel nieuwe auto's als lichte en zware voertuigen en zullen geleidelijk strenger worden toegepast.

Voor personenauto's en lichte voertuigen (LDV) zijn de Euroniveaus 1-6 vastgelegd. De normen werden eerst vastgelegd in Richtlijn 70/220/EG⁴ en vervolgens gewijzigd, ingetrokken en vervangen door Verordening 715/2007⁵ waarin de uitstoot werd bepaald voor Euro 5 en Euro 6. Euro 5 is de huidige norm. Vanaf 2014 zijn de Euro 6-grenswaarden van toepassing.

CO₂-emissieniveaus: CO₂-uitstoot in g/km moet de gezamenlijke, door de fabrikant verstrekte cycluswaarden zijn. De overheid moet voertuigen kiezen die niet groter zijn dan noodzakelijk voor de te verrichten taak; het aanschaffen en gebruiken van een te groot voertuig vergroot onnodig de milieueffecten wegens hoger energieverbruik en meer uitstoot.

Geluidsemissieniveaus: Zie voor de wettelijk bepaalde niveaus voor geluidsemissies van voertuigen bijlage 1 van deze criteria voor groene EU-overheidsopdrachten.

Geluidsemissieniveaus van banden: Zie voor de wettelijk bepaalde niveaus voor geluidsemissies van banden [bijlage II](#) van deze criteria voor groene EU-overheidsopdrachten.

Gunningscriteria: De aanbestedende dienst moet in de aankondiging en de aanbestedingsstukken vermelden hoeveel extra punten worden toegekend per gunningscriterium. De gunningscriteria voor milieuaspecten dienen samen ten minste 15 % van het totale aantal punten uit te maken.

Indien een criterium stelt dat de prestaties “beter” moeten zijn dan een bepaald minimum in de technische specificaties, worden punten toegekend in verhouding tot het verschil tussen offerte en specificatie.

Alternatieve brandstoffen: Het voertuig kan worden aangedreven door niet-fossiele brandstoftechnologie. Hieronder vallen hybride systemen. Waar mogelijk moeten alternatieve brandstoffen afkomstig zijn uit hernieuwbare energiebronnen. Onder hernieuwbare energiebronnen voor vervoer vallen elektriciteit en waterstof geproduceerd uit hernieuwbare bronnen en biobrandstoffen. Tot de hernieuwbare bronnen voor de productie van elektriciteit en waterstof behoren: zonne- en windenergie, biomassa, waterkracht en geothermische energie. Zie voor meer informatie de criteria voor groene EU-overheidsopdrachten voor elektriciteit. Onder biobrandstoffen vallen biodiesel, bio-ethanol en biogas. Biodiesel wordt vervaardigd uit oliën zoals plantaardige oliën, palmolie en koolzaad. Bio-ethanol kan worden gewonnen uit gewassen zoals suikerriet en maïs. Biogas ontstaat uit het biologisch afbreken van materialen zoals rioolslib, huishoudelijk afval en plantaardige bestanddelen.

Leasebepalingen: Alle bepaalde specificatie-eisen zijn ook geldig voor geleasede voertuigen.

---

⁴ Richtlijn 70/220/EEG van 20 maart 1970 inzake de onderlinge aanpassing van de wetgevingen der lidstaten met betrekking tot de maatregelen die moeten worden genomen tegen de luchtverontreiniging door gassen afkomstig van motoren met elektrische ontsteking in motorvoertuigen.

⁵ Verordening (EG) nr. 715/2007 van 20 juni 2007 betreffende de typegoedkeuring van motorvoertuigen met betrekking tot emissies van lichte personen- en bedrijfsvoertuigen (Euro 5 en Euro 6) en de toegang tot reparatie- en onderhoudsinformatie.

Milieukeur van ISO-type I of ISO 14024: De Type I- of ISO 14024-milieukeuren zijn gebaseerd op criteria die zijn vastgesteld door een onafhankelijke instantie en die worden gecontroleerd in certificerings- en auditprocessen. Ze zijn zeer doorzichtig, betrouwbaar en verschaffen objectieve informatie. Deze milieukeuren moeten aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De vereisten voor de keur zijn gebaseerd op wetenschappelijke gegevens;
- De milieukeuren zijn aangenomen via een proces waaraan alle betrokkenen, zoals regeringsinstanties, consumenten, fabrikanten, kleinhandel en milieuorganisaties hebben deelgenomen;
- De keuren zijn toegankelijk voor alle betrokken partijen.

De afnemers mogen bij overheidsopdrachten eisen dat aan de criteria van een bepaalde milieukeur moet zijn voldaan en dat dit door middel van de milieukeur moet worden aangetoond. Ze mogen echter niet eisen dat een product een milieukeur draagt. Bovendien mogen de afnemers alleen milieukeurcriteria gebruiken die betrekking hebben op de eigenschappen van het product of de dienst zelf of de productieprocessen, maar niet op het algemene beheer van het bedrijf.

Bewijsmiddelen waaruit blijkt dat aan de criteria is voldaan: Waar bij de controle van de criteria wordt vermeld dat andere passende bewijsmiddelen kunnen worden gebruikt, kan dit een technisch dossier van de fabrikant, een testverslag van een erkende organisatie of ander relevant bewijsmateriaal zijn. De aanbestedende dienst moet er zich geval per geval en vanuit technisch/wettelijk oogpunt van vergewissen of het voorgelegde bewijsmateriaal als passend kan worden beschouwd.

Kostenoverwegingen

Bij een levenscyclusanalyse (LCA) van voertuigen moeten, naast de aanschafprijs, de kosten van energieverbruik en verwijdering worden meegenomen. Binnen het kader van de LCA moeten ook de volgende kosten in aanmerking genomen worden: **investeringskosten**, **jaarlijkse motorrijtuigenbelasting** (hoewel in sommige landen openbaar aangekochte voertuigen zijn vrijgesteld van dergelijke belastingen); **energieverbruik** op basis van de kosten voor de verbruikte brandstof tijdens de gebruiksduur van het voertuig; **onderhoudskosten** bestaande uit materiaalkosten voor motorolie, banden, reserveonderdelen en de desbetreffende arbeidskosten; **verzekeringskosten**; en de kosten of inkomsten **na gebruik** (al naar gelang het voertuig is verwijderd of verkocht). In de Richtlijn 2009/33/EG inzake schone voertuigen staat dat het energieverbruik en de uitstoot tijdens de volledige levensduur in geld kunnen worden uitgedrukt en gebruikt als deel van de totale kosten. In artikel 6 wordt een methode gepresenteerd, of er kan een instrument zoals www.cleanvehicle.eu worden gebruikt.

Kerncriteria	Uitgebreide criteria
3.2 Criteria voor groene EU-opdrachten voor voertuigen voor openbaar vervoer (Aanschaf van bussen)	
ONDERWERP	ONDERWERP

Kopen of leasen van bussen met geringe uitstoot	Kopen of leasen van bussen met geringe uitstoot
TECHNISCHE SPECIFICATIES	TECHNISCHE SPECIFICATIES
<p>1. Uitlaatemissies</p> <p>Voertuigmotoren moeten qua uitstoot voldoen aan de EEV-norm (Enhanced Environmentally Friendly Vehicle – milieuvriendelijker gemaakt voertuig).</p> <p>Controle: De beantwoording aan de norm blijkt uit de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>	<p>1. Uitlaatemissies</p> <p>De voertuigmotoren moeten voldoen aan de Euro VI-norm voor uitstoot.</p> <p>Controle: De beantwoording aan de norm blijkt uit de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>
	<p>2. Uitlaatpijpen</p> <p>De uitlaat van de voertuigen mag niet aan de bijrijderszijde zijn gemonteerd.</p> <p>Controle: De inschrijver moet de technische gegevens van het voertuig verstrekken.</p>
	<p>3. Smeeroliën</p> <p>a. Bij onderhoud moeten voertuigen motorsmeeroliën met een lage viscositeit of geregenereerde smeeroliën gebruiken, met ten minste 25 % geregenereerde basisoliën. Smeeroliën met een lage viscositeit zijn die in de categorie SAE-0W30, SAE-5W30 of gelijkwaardig.</p> <p>b. Hydraulische vloeistoffen en vetten moeten niet voorzien zijn van een gevarenaanduiding voor milieu of gezondheid of waarschuwingzin ten tijde van de aanvraag (laagste classificatielimit in Verordening (EG) nr. 1272/2008 of Richtlijn 99/45/EG van de Raad).</p> <p>c. Er wordt geen afwijking toegestaan van het verbod in artikel 6, lid 6, van Verordening (EG) nr. 66/2010 voor stoffen die beschouwd worden als zeer zorgwekkend en die zijn opgenomen in de lijst zoals bedoeld in artikel 59 van Verordening (EG) nr. 1907/2006, die aanwezig zijn in concentraties van</p>

	<p>meer dan 0,010 gewichtsprocent in mengsels.</p> <p>d. Het koolstofgehalte uit hernieuwbare grondstoffen moet ≥ 45 %.</p> <p>e. De cumulatieve massaconcentratie van aanwezige stoffen die zowel niet-biologisch afbreekbaar als bioaccumulatief zijn, mag niet meer dan 0,1 gewichtsprocent bedragen.</p> <p>Controle: De inschrijver moet de technische gegevens over de smeermiddelen verstrekken. Producten met een relevante Type I-milieukeur die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Andere gepaste vormen van bewijs, zoals een technisch dossier of een keuringsrapport van een onafhankelijke instantie, worden ook aanvaard.</p>									
	<p>4. Banden</p> <p>De autobussen moeten voorzien zijn van banden waarvan de rolgeluidwaarden minder zijn dan de grenswaarden in Verordening 661/2009, bijlage II, deel C (zie bijlage I). Dit komt overeen met de hoogste twee categorieën (van de drie beschikbare) van de rolgeluidemissie inzake het EU-bandenetiket.</p> <p>De inschrijver moet toezeggen uitsluitend gebruik te maken van banden met een lage rolweerstand. De rolweerstand (voor zowel nieuwe als coverbanden⁶), uitgedrukt in kg/ton, mag de volgende grenswaarden niet overschrijden, overeenkomstig ISO 28580 of gelijkwaardig:</p> <table border="1" data-bbox="1144 1126 2051 1299"> <thead> <tr> <th>Bandenklasse</th> <th>Max. rolweerstandswaarde (kg/ton)</th> <th>Brandstofefficiëntieklasse van bandenetikettering</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>C2</td> <td>9,2</td> <td>E</td> </tr> <tr> <td>C3</td> <td>7</td> <td>D</td> </tr> </tbody> </table>	Bandenklasse	Max. rolweerstandswaarde (kg/ton)	Brandstofefficiëntieklasse van bandenetikettering	C2	9,2	E	C3	7	D
Bandenklasse	Max. rolweerstandswaarde (kg/ton)	Brandstofefficiëntieklasse van bandenetikettering								
C2	9,2	E								
C3	7	D								

⁶ Opmerking: er is geen etikettering voor coverbanden.

	<p>Dit zijn de getallen voor aangedreven wielen en wielen met andere speciale functies. Gebruikte vrij draaiende banden moeten een lagere rolweerstand hebben dan banden voor aangedreven wielen of voor wielen met speciale functies.</p> <p>Controle: De inschrijver moet een lijst verstrekken van de bij onderhoud te gebruiken banden, samen met de desbetreffende testresultaten (in overeenstemming met ISO 28580 of gelijkwaardig).</p> <p>Producten met een relevante Type I-milieukeur die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Andere passende bewijzen worden eveneens aanvaard.</p>
GUNNINGSCRITERIA	GUNNINGSCRITERIA
<p>Extra punten worden toegekend voor:</p> <p>1. Gebruik van alternatieve brandstoffen</p> <p>Het voertuig is ontworpen voor aandrijving door alternatieve brandstofsoorten of -systemen (bijv. biobrandstoffen, systemen die werken op elektriciteit of waterstof, of hybride systemen).</p> <p>Controle: Deze eigenschappen worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>	<p>Extra punten worden toegekend voor:</p> <p>1. Gebruik van alternatieve brandstoffen</p> <p>Het voertuig is ontworpen voor aandrijving door alternatieve brandstofsoorten of -systemen (bijv. biobrandstoffen, systemen die werken op elektriciteit of waterstof, of hybride systemen).</p> <p>Controle: Deze eigenschappen worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>
<p>2. Geluidsemissieniveaus</p> <p>Het niveau van de geluidsemissie mag het wettelijk toegestane niveau niet overschrijden (zie bijlage I).</p> <p>Controle: De inschrijver moet deze informatie verstrekken in de vorm van</p>	<p>2. Geluidsemissieniveaus</p> <p>Het niveau van de geluidsemissie mag het wettelijk toegestane niveau niet overschrijden (zie bijlage I).</p> <p>Controle: De inschrijver moet deze informatie verstrekken in de vorm van</p>

de technische gegevens over het voertuig of de testresultaten.	de technische gegevens over het voertuig of de testresultaten.
<p>3. Uitlaatmissies</p> <p>Het voertuig is gecertificeerd als in overeenstemming met de Euro VI-norm (waar van toepassing).</p> <p>Controle: De beantwoording aan de norm wordt gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>	<p>3. Systeem voor bewaking van de bandendruk</p> <p>Voertuigen uitgerust met een systeem voor bewaking van de bandendruk (TPMS).</p> <p>Controle: Deze gegevens worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>
	<p>4. Gassen van klimaatregelsystemen</p> <p>Het GWP van de koelmiddelen moet < 2500 zijn, met betrekking tot CO₂ en een tijdhorizon van honderd jaar.</p> <p>Controle: De inschrijver moet de naam, de formule en het GWP van het koelgas van het klimaatregelsysteem vermelden. Bij gebruik van een gasmengsel (n aantal gassen) moet het GWP als volgt worden berekend:</p> $\text{GWP} = \sum (\text{stof } X_1 \% \times \text{GWP}(X_1)) + (\text{stof } X_2 \% \times \text{GWP}(X_2)) + \dots (\text{stof } X_n \% \times \text{GWP}(X_n))$ <p>Daarbij is % de gewichtsfractie met een tolerantie van +/- 1 %.</p> <p>Zie voor informatie over het GWP van gassen: http://www.grida.no/publications/other/ipcc_tar/?src=/climate/ipcc_tar/wg1/248.htm</p> <p>Producten met een relevante Type I-milieukeur die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Andere passende bewijzen worden eveneens aanvaard.</p>
	<p>5. Materialen van het voertuig</p> <p>Extra punten worden toegekend op basis van het gewichtspercentage van het</p>

	<p>voertuig dat afkomstig is uit gerecycleerde of hernieuwbare materialen. Hernieuwbare materialen zijn bijvoorbeeld bioplastics afkomstig uit bronnen als plantaardige olie of maïzetmeel.</p> <p>Controle: Deze gegevens worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>
	<p>6. Starten en afzetten</p> <p>Het voertuig is uitgerust met een systeem voor starten en afzetten.</p> <p>Controle: Deze gegevens worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>

Toelichting

Uitlaatemissies: In december 2007 publiceerde de Commissie een voorstel voor Euro VI-normen. De nieuwe emissiegrenswaarden, die vergelijkbaar zijn met de US 2010-normen, worden vanaf 2013/2014 van kracht (zie: <http://ec.europa.eu/environment/air/transport/road.htm>). De Euro V-normen gelden sinds oktober 2008 voor nieuwe typegoedkeuringen en zijn sinds oktober 2009 ook van toepassing op typegoedkeuringen van bestaande voertuigen.

Gunningscriteria: De aanbestedende dienst moet in de aankondiging en de aanbestedingsstukken vermelden hoeveel extra punten worden toegekend per gunningscriterium. De gunningscriteria voor milieuaspecten dienen samen ten minste 15 % van het totale aantal punten uit te maken.

Indien een criterium stelt dat de prestaties “beter” moeten zijn dan een bepaald minimum in de technische specificaties, worden punten toegekend in verhouding tot het verschil tussen offerte en specificatie.

Alternatieve brandstoffen: Het voertuig kan worden aangedreven door niet-fossiele brandstoftechnologie. Hieronder vallen hybride systemen. Waar mogelijk moeten alternatieve brandstoffen afkomstig zijn uit hernieuwbare energiebronnen. Onder hernieuwbare energiebronnen voor vervoer vallen elektriciteit en waterstof geproduceerd uit hernieuwbare bronnen en biobrandstoffen. Tot de hernieuwbare bronnen voor de productie van elektriciteit en waterstof behoren: zonne- en windenergie, biomassa, waterkracht en geothermische energie. Zie voor meer informatie de criteria voor groene EU-overheidsopdrachten voor elektriciteit. Onder biobrandstoffen vallen biodiesel, bio-ethanol en biogas. Biodiesel wordt vervaardigd uit oliën zoals plantaardige oliën, palmolie en koolzaad. Bio-ethanol kan worden gewonnen uit gewassen zoals suikerriet en maïs. Biogas ontstaat uit het biologisch afbreken van materialen zoals rioolslib, huishoudelijk afval en plantaardige bestanddelen.

Milieukeur van ISO-type I of ISO 14024: De Type I- of ISO 14024-milieukeuren zijn gebaseerd op criteria die zijn vastgesteld door een onafhankelijke instantie en die worden gecontroleerd in certificerings- en auditprocessen. Ze zijn zeer doorzichtig, betrouwbaar en verschaffen objectieve informatie. Deze milieukeuren moeten aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De vereisten voor de keur zijn gebaseerd op wetenschappelijke gegevens.
- De milieukeuren zijn aangenomen via een proces waaraan alle betrokkenen, zoals regeringsinstanties, consumenten, fabrikanten, kleinhandel en milieuorganisaties hebben deelgenomen.
- De keuren zijn toegankelijk voor alle betrokken partijen.

De afnemers mogen bij overheidsopdrachten eisen dat aan de criteria van een bepaalde milieukeur moet zijn voldaan en dat dit door middel van de milieukeur moet worden aangetoond. Ze mogen echter niet eisen dat een product een milieukeur draagt. Bovendien mogen de afnemers alleen milieukeurcriteria gebruiken die betrekking hebben op de eigenschappen van het product of de dienst zelf of de productieprocessen, maar niet op het algemene beheer van het bedrijf.

Bewijsmiddelen waaruit blijkt dat aan de criteria is voldaan: Waar bij de controle van de criteria wordt vermeld dat andere passende bewijsmiddelen kunnen worden gebruikt, kan dit een technisch dossier van de fabrikant, een testverslag van een erkende organisatie of ander relevant bewijsmateriaal zijn. De aanbestedende dienst moet er zich geval per geval en vanuit technisch/wettelijk oogpunt van vergewissen of het voorgelegde bewijsmateriaal als passend kan worden beschouwd.

Kostenoverwegingen

Er dient rekening te worden gehouden met de levenscycluskosten, inclusief de milieueffecten van de autobus, in overeenstemming met Richtlijn 2009/33/EG.

Kerncriteria	Uitgebreide criteria
3.3 Criteria voor groene EU-overheidsopdrachten voor openbaarvervoerdiensten	
ONDERWERP	ONDERWERP
Contract voor de verlening van milieuvriendelijke busdiensten.	Contract voor de verlening van milieuvriendelijke busdiensten.
TECHNISCHE SPECIFICATIES	TECHNISCHE SPECIFICATIES
<p>1. Uitlaatemissies</p> <p>De motor van elk voor de diensten in te zetten voertuig moet voldoen aan de Euro IV-norm. Indien voertuigen niet gecertificeerd zijn volgens Euro IV maar inmiddels hetzelfde niveau is bereikt via technische aanpassingen, moet dit bij inschrijving worden gedocumenteerd.</p> <p>Controle: De emissiewaarden worden overlegd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van de voertuigen. Voor voertuigen die technisch op het niveau van de Euro IV-norm zijn gebracht, moeten de aanpassingen bij inschrijving worden gedocumenteerd en moeten deze zijn goedgekeurd door een onafhankelijke derde.</p>	<p>1. Uitlaatemissies</p> <p>De motor van elk voor de diensten in te zetten voertuig moet voldoen aan de Euro V-norm. Indien voertuigen niet gecertificeerd zijn als in overeenstemming met Euro V maar inmiddels hetzelfde niveau is bereikt via technische aanpassingen, moet dit bij inschrijving worden gedocumenteerd.</p> <p>Controle: De emissiewaarden worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van de voertuigen. Voor voertuigen die technisch op het niveau van de Euro V-norm zijn gebracht, moeten de aanpassingen bij inschrijving worden gedocumenteerd en moeten deze zijn goedgekeurd door een onafhankelijke derde.</p>
<p>2. Geluidsemisies</p> <p>Het geluidsniveau van de voor de diensten in te zetten voertuigen ligt onder de wettelijke norm. (zie bijlage I).</p> <p>Controle: De inschrijver moet een lijst verstrekken van alle voor de dienst in te zetten voertuigen en het geluidsniveau per voertuig en de gemiddelde geluidsemisies aangeven.</p>	<p>2. Geluidsemisies</p> <p>Het geluidsniveau van de voor de diensten in te zetten voertuigen ligt onder de wettelijke norm. (zie bijlage I).</p> <p>Controle: De inschrijver moet een lijst verstrekken van alle voor de dienst in te zetten autobussen en het geluidsniveau per voertuig en de gemiddelde geluidsemisies aangeven.</p>
	<p>3. Smeeroliën</p> <p>a. Bij onderhoud moeten voertuigen motorsmeeroliën met een lage viscositeit of geregenereerde smeeroliën gebruiken, met ten minste 25 % geregenereerde basisoliën. Smeeroliën met een lage viscositeit zijn die in de categorie SAE-</p>

	<p>0W30, SAE-5W30 of gelijkwaardig.</p> <p>b. Hydraulische vloeistoffen en vetten moeten niet voorzien zijn van een gevarenaanduiding voor milieu of gezondheid of waarschuwingzin ten tijde van de aanvraag (laagste classificatielimit in Verordening (EG) nr. 1272/2008 of Richtlijn 99/45/EG van de Raad).</p> <p>c. Er wordt geen afwijking toegestaan van het verbod in artikel 6, lid 6, van Verordening (EG) nr. 66/2010 voor stoffen die beschouwd worden als zeer zorgwekkend en die zijn opgenomen in de lijst zoals bedoeld in artikel 59 van Verordening (EG) nr. 1907/2006, die aanwezig zijn in concentraties van meer dan 0,010 gewichtsprocent in mengsels.</p> <p>d. Het koolstofgehalte uit hernieuwbare grondstoffen moet $\geq 45\%$.</p> <p>e. De cumulatieve massaconcentratie van aanwezige stoffen die zowel niet-biologisch afbreekbaar als bioaccumulatief zijn, mag niet meer dan 0,1 gewichtsprocent bedragen.</p> <p>Controle: De inschrijver moet de technische gegevens over de smeermiddelen verstrekken. Producten met een relevante Type I-milieukeur die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Andere gepaste vormen van bewijs, zoals een technisch dossier of een keuringsrapport van een onafhankelijke instantie, worden ook aanvaard.</p>
	<p>4. Banden</p> <p>De inschrijver moet banden met rolgeluidemissiewaarden gebruiken die lager zijn dan de grenswaarden in Verordening 661/2009, bijlage II, deel C (zie bijlage I). Dit komt overeen met de twee belangrijkste categorieën (van de drie beschikbare) van de rolgeluidemissie voor het EU-bandenetiket.</p> <p>De inschrijver moet toezeggen uitsluitend gebruik te maken van banden met</p>

	<p>een lage rolweerstand. De rolweerstand (voor zowel nieuwe als coverbanden⁷), uitgedrukt in kg/ton, mag de volgende grenswaarden niet overschrijden, overeenkomstig ISO 28580 of gelijkwaardig:</p> <table border="1" data-bbox="1142 331 2042 507"> <thead> <tr> <th>Bandenklasse</th> <th>Max. rolweerstandswaarde (kg/ton)</th> <th>Brandstofefficiëntieklasse van bandenetikettering</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>C2</td> <td>9,2</td> <td>E</td> </tr> <tr> <td>C3</td> <td>7</td> <td>D</td> </tr> </tbody> </table> <p>Dit zijn de getallen voor aangedreven wielen en wielen met andere speciale functies. Gebruikte vrij draaiende banden moeten een lagere rolweerstand hebben dan banden voor aangedreven wielen of voor wielen met speciale functies.</p> <p>Controle: De inschrijver moet een lijst verstrekken van de bij onderhoud te gebruiken banden, samen met de desbetreffende testresultaten (in overeenstemming met ISO 28580 of gelijkwaardig). Producten met een relevante Type I-milieukeur die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Andere passende bewijzen worden eveneens aanvaard.</p>	Bandenklasse	Max. rolweerstandswaarde (kg/ton)	Brandstofefficiëntieklasse van bandenetikettering	C2	9,2	E	C3	7	D
Bandenklasse	Max. rolweerstandswaarde (kg/ton)	Brandstofefficiëntieklasse van bandenetikettering								
C2	9,2	E								
C3	7	D								
GUNNINGSCRITERIA	GUNNINGSCRITERIA									
<p>Extra punten worden toegekend voor:</p> <p>1. Uitlaatemissies</p> <p>Het percentage van de voor de diensten in te zetten voertuigen dat voldoet aan strengere Euronormen (Euro V, EEV en Euro VI waar van toepassing).</p> <p>Controle: De inschrijver moet een overzicht van alle voor de dienst in te zetten voertuigen verstrekken en per voertuig de desbetreffende Euronorm en</p>	<p>Extra punten worden toegekend voor:</p> <p>1. Uitlaatemissies</p> <p>Het percentage van de voor de diensten in te zetten voertuigen dat voldoet aan strengere Euronormen (EEV en Euro VI waar van toepassing).</p> <p>Controle: De inschrijver moet een overzicht van alle voor de dienst in te zetten voertuigen verstrekken en per voertuig de desbetreffende Euronorm en</p>									

⁷ Opmerking: er is geen etikettering voor coverbanden.

technische gegevens vermelden, samen met de emissienormen.

technische gegevens vermelden, samen met de emissienormen.

<p>2. Gebruik van alternatieve brandstoffen</p> <p>Het percentage van de voertuigen die ontworpen zijn voor aandrijving door alternatieve brandstofsoorten of -systemen (bijv. biobrandstoffen, elektrische, waterstof- of hybride systemen).</p> <p>Controle: Deze eigenschappen worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>	<p>2. Gebruik van alternatieve brandstoffen</p> <p>Het percentage van de voertuigen die ontworpen zijn voor aandrijving door alternatieve brandstofsoorten of -systemen (bijv. biobrandstoffen, elektrische, waterstof- of hybride systemen).</p> <p>Controle: Deze eigenschappen worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>
	<p>3. Systemen voor bewaking van de bandendruk</p> <p>Het percentage van de voor de diensten in te zetten voertuigen dat is uitgerust met een systeem voor bewaking van de bandendruk (TPMS).</p> <p>Controle: Dit is gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>
	<p>4. Gassen van klimaatregelsystemen</p> <p>Het percentage van de voor de diensten in te zetten voertuigen waarvan het koelmiddel van het klimaatregelsysteem een laag aardopwarmingsvermogen (GWP) heeft. Aan deze voorwaarde is voldaan als het $GWP < 2500$, met betrekking tot CO_2 en een tijdhorizon van honderd jaar.</p> <p>Controle: De inschrijver moet per voertuig de naam, de formule en het GWP van het koelgas van het klimaatregelsysteem vermelden. Bij gebruik van een gasmengsel (n aantal gassen) moet het GWP als volgt worden berekend:</p> $GWP = \sum (\text{stof } X_1 \% \times GWP(X_1)) + (\text{stof } X_2 \% \times GWP(X_2)) + \dots (\text{stof } X_n \% \times GWP(X_n))$ <p>Daarbij is % de gewichtsfractie met een tolerantie van +/- 1 %.</p> <p>Zie voor informatie over het GWP van gassen: http://www.grida.no/publications/other/ipcc_tar/?src=/climate/ipcc_tar/wg1/248.htm</p>

	<p>Producten met een relevante Type I-milieukeur die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Andere passende bewijzen worden eveneens aanvaard.</p>
	<p>5. Materialen van het voertuig</p> <p>Extra punten worden toegekend op basis van het gewichtspercentage van het voertuig dat afkomstig is uit gerecycleerde of hernieuwbare materialen. Hernieuwbare materialen zijn bijvoorbeeld bioplastics afkomstig uit bronnen als plantaardige olie of maïszetmeel.</p> <p>Controle: Deze gegevens worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>
	<p>6. Starten en afzetten</p> <p>Het percentage van voertuigen dat is uitgerust met een systeem voor starten en afzetten.</p> <p>Controle: Deze gegevens worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>
CONTRACTVOORWAARDEN	CONTRACTVOORWAARDEN
<p>1. Nieuwe voertuigen</p> <p>Alle voertuigen die na gunning van de opdracht nieuw worden gekocht en tijdens de contractperiode worden ingezet voor uitvoering van de diensten, moeten voldoen aan de EEV-norm (waar van toepassing) en uitgerust zijn met een systeem voor bewaking van de bandendruk (TPMS). De uitlaat van de voertuigen mag niet aan de bijrijderszijde zijn gemonteerd.</p> <p>Controle: De contractant verstrekt de aanbestedende dienst de informatie die nodig is om aan te tonen dat aan deze voorwaarde is voldaan.</p>	<p>1. Nieuwe voertuigen</p> <p>Alle voertuigen die na gunning van de opdracht nieuw worden gekocht en tijdens de contractperiode worden ingezet voor uitvoering van de diensten, moeten voldoen aan de Euro VI-norm (waar van toepassing) en zijn uitgerust met een systeem voor bewaking van de bandendruk (TPMS). De uitlaat van de voertuigen mag niet aan de bijrijderszijde zijn gemonteerd.</p> <p>Controle: De contractant verstrekt de aanbestedende dienst de informatie die nodig is om aan te tonen dat aan deze voorwaarde is voldaan.</p>

<p>2. Gegevens over brandstofverbruik</p> <p>De contractant moet gegevens verstrekken aan de aanbestedende dienst met betrekking tot de hoeveelheid, voor uitvoering van de dienst in een vastgestelde periode verbruikte brandstof (benzine, diesel, biobrandstof, CNG, elektriciteit enz.). Contractanten moeten ook maatregelen treffen voor een beter brandstofverbruik na verloop van tijd en daarvan verslag doen.</p> <p>Controle: De contractant verstrekt de aanbestedende dienst de informatie die nodig is om aan te tonen dat aan deze voorwaarde is voldaan.</p>	<p>2. Gegevens over brandstofverbruik</p> <p>De contractant moet gegevens verstrekken aan de aanbestedende dienst met betrekking tot de hoeveelheid, voor uitvoering van de dienst in een vastgestelde periode verbruikte brandstof (benzine, diesel, biobrandstof, CNG, elektriciteit enz.). Contractanten moeten ook maatregelen treffen voor een beter brandstofverbruik na verloop van tijd en daarvan verslag doen.</p> <p>Controle: De contractant verstrekt de aanbestedende dienst de informatie die nodig is om aan te tonen dat aan deze voorwaarde is voldaan.</p>
<p>3. Opleiding van chauffeurs</p> <p>Alle bij de uitvoering van de diensten, tijdens de contractperiode, betrokken bestuurders moeten via een erkende instelling regelmatig worden geschoold in milieubewust rijden om het brandstofverbruik zo ver mogelijk terug te dringen.</p> <p>Controle: De contractant verstrekt een lijst van de bestuurders die de diensten hebben uitgevoerd en vermeldt per bestuurder de via scholing verkregen certificering in milieubewust rijden.</p>	<p>3. Opleiding van chauffeurs</p> <p>Alle bij de uitvoering van de diensten, tijdens de contractperiode, betrokken bestuurders moeten via een erkende instelling regelmatig worden geschoold in milieubewust rijden om het brandstofverbruik zo ver mogelijk terug te dringen.</p> <p>Controle: De contractant verstrekt een lijst van de bestuurders die de diensten hebben uitgevoerd en vermeldt per bestuurder de via scholing verkregen certificering in milieubewust rijden.</p>
<p>4. Verwijderen van smeerolie en banden</p> <p>De contractant beschikt over voorschriften voor het tijdens de contractperiode inzamelen en verwijderen van afgewerkte smeeroliën en oude banden; deze voorschriften beperken de milieueffecten tot een minimum en zorgen voor de juiste behandeling van deze afvalfracties.</p> <p>Controle: De contractant heeft een overeenkomst met een of meer geautoriseerde afvalbeheerders of kan bewijs leveren van maatregelen voor het inzamelen en verwijderen van afgewerkte smeeroliën en oude banden.</p>	<p>4. Verwijderen van smeerolie en banden</p> <p>De contractant beschikt over voorschriften voor het tijdens de contractperiode inzamelen en verwijderen van afgewerkte smeeroliën en oude banden; deze voorschriften beperken de milieueffecten tot een minimum en zorgen voor de juiste behandeling van deze afvalfracties.</p> <p>Controle: De contractant heeft een overeenkomst met een of meer geautoriseerde afvalbeheerders of kan bewijs leveren van maatregelen voor het inzamelen en verwijderen van afgewerkte smeeroliën en oude banden.</p>

	<p>5. Wasstraten</p> <p>Wanneer autobussen tijdens de contractperiode gewassen worden, dan gebeurt dit in een wasstraat met minimaal een slib- en olieafscheider.</p> <p>Controle: Certificaat dat de gebruikte wasstraat een slib- en olieafscheider heeft vóór de uitgang naar de algemene rioolwaterzuiverings/zuiveringsinstallatie of een uittreksel van een eigen controlesysteem.</p>
--	--

Toelichting

Uitlaatemissies: In december 2007 publiceerde de Commissie een voorstel voor Euro VI-normen. De nieuwe emissiegrenswaarden, die vergelijkbaar zijn met de US 2010-normen, zouden vanaf 2013/2014 van kracht moeten worden (zie: <http://ec.europa.eu/environment/air/transport/road.htm>). De Euro V-normen gelden sinds oktober 2008 voor nieuwe typegoedkeuringen en per oktober 2009 ook voor typegoedkeuringen van bestaande voertuigen. Na goedkeuring van de nieuwe Euronormen moet hiernaar verwezen worden.

Gunningscriteria: De aanbestedende dienst moet in de aankondiging en de aanbestedingsstukken vermelden hoeveel extra punten worden toegekend per gunningscriterium. De gunningscriteria voor milieuaspecten dienen samen ten minste 15 % van het totale aantal punten uit te maken. Indien een criterium stelt dat de prestaties “beter” moeten zijn dan een bepaald minimum in de technische specificaties, worden punten toegekend in verhouding tot het verschil tussen offerte en specificatie.

Alternatieve brandstoffen: Het voertuig kan worden aangedreven door niet-fossiele brandstoftechnologie. Hieronder vallen hybride systemen. Waar mogelijk moeten alternatieve brandstoffen afkomstig zijn uit hernieuwbare energiebronnen. Onder hernieuwbare energiebronnen voor vervoer vallen elektriciteit en waterstof geproduceerd uit hernieuwbare bronnen en biobrandstoffen. Tot de hernieuwbare bronnen voor de productie van elektriciteit en waterstof behoren: zonne- en windenergie, biomassa, waterkracht en geothermische energie. Zie voor meer informatie de criteria voor groene EU-overheidsopdrachten voor elektriciteit. Onder biobrandstoffen vallen biodiesel, bio-ethanol en biogas. Biodiesel wordt vervaardigd uit oliën zoals plantaardige oliën, palmolie en koolzaad. Bio-ethanol kan worden gewonnen uit gewassen zoals suikerriet en maïs. Biogas ontstaat uit het biologisch afbreken van materialen zoals rioolslib, huishoudelijk afval en plantaardige bestanddelen.

Milieukeur van ISO-type I of ISO 14024: De Type I- of ISO 14024-milieukeuren zijn gebaseerd op criteria die zijn vastgesteld door een onafhankelijke instantie en die worden gecontroleerd in certificerings- en auditprocessen. Ze zijn zeer doorzichtig, betrouwbaar en verschaffen objectieve informatie. Deze milieukeuren moeten aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De vereisten voor de keur zijn gebaseerd op wetenschappelijke gegevens;
- De milieukeuren zijn aangenomen via een proces waaraan alle betrokkenen, zoals regeringsinstanties, consumenten, fabrikanten, kleinhandel en milieuorganisaties hebben deelgenomen;
- De keuren zijn toegankelijk voor alle betrokken partijen.

De afnemers mogen bij overheidsopdrachten eisen dat aan de criteria van een bepaalde milieukeur moet zijn voldaan en dat dit door middel van de milieukeur moet worden aangetoond. Ze mogen echter niet eisen dat een product een milieukeur draagt. Bovendien mogen de afnemers alleen milieukeurcriteria gebruiken die betrekking hebben op de eigenschappen van het product of de dienst zelf of de productieprocessen, maar niet op het algemene beheer van het bedrijf.

Bewijsmiddelen waaruit blijkt dat aan de criteria is voldaan: Waar bij de controle van de criteria wordt vermeld dat andere passende bewijsmiddelen kunnen worden gebruikt, kan dit een technisch dossier van de fabrikant, een testverslag van een erkende organisatie of ander relevant bewijsmateriaal zijn. De aanbestedende dienst moet er zich geval per geval en vanuit technisch/wettelijk oogpunt van vergewissen of het voorgelegde bewijsmateriaal als passend kan worden beschouwd.

Kerncriteria	Uitgebreide criteria
3.4 Criteria voor groene EU-overheidsopdrachten voor vuilniswagens	
ONDERWERP	ONDERWERP
Kopen of leasen van vuilniswagens met geringe uitstoot.	Kopen of leasen van vuilniswagens met geringe uitstoot.
TECHNISCHE SPECIFICATIES	TECHNISCHE SPECIFICATIES
1. Uitlaatemissies De voertuigmotoren moeten gecertificeerd zijn in overeenstemming met de EEV-norm voor emissies. Controle: De beantwoording aan de norm blijkt uit de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.	1. Uitlaatemissies De voertuigmotoren moeten gecertificeerd zijn als in overeenstemming met de Euro VI-norm voor emissies. Controle: De beantwoording aan de norm blijkt uit de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.
2. Geluidsemissieniveaus Bij meting volgens Richtlijn 2000/14/EG zijn de geluidsemissies voor de	2. Geluidsemissieniveaus Bij meting volgens Richtlijn 2000/14/EG zijn de geluidsemissies voor de

<p>voertuigen, inclusief verdichtingsmachines, lager dan 102 dB(A).</p> <p>Controle: De inschrijver moet deze informatie verstrekken in de vorm van de technische gegevens over het voertuig of de testresultaten.</p>	<p>voertuigen, inclusief verdichtingsmachines, lager dan 102 dB(A).</p> <p>Controle: De inschrijver moet deze informatie verstrekken in de vorm van de technische gegevens over het voertuig of de testresultaten.</p>																				
	<p>3. Emissies van verontreinigende stoffen</p> <p>De emissies van de aparte motoren voor hulpeenheden voldoen aan onderstaande grenswaarden van Richtlijn 97/68/EEG, niveau IIIa (constant toerental).</p> <table border="1" data-bbox="1126 576 2040 967"> <thead> <tr> <th>Motor- vermogen P (kW)</th> <th>CO (g/kWh)</th> <th>HC + NOx (g/kWh)</th> <th>PM (g/kWh)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>H: $130 \text{ kW} \leq P \leq 560 \text{ kW}$</td> <td>3,5</td> <td>4</td> <td>0,2</td> </tr> <tr> <td>I: $75 \text{ kW} \leq P < 130 \text{ kW}$</td> <td>5</td> <td>4</td> <td>0,3</td> </tr> <tr> <td>J: $37 \text{ kW} \leq P < 75 \text{ kW}$</td> <td>5</td> <td>4,7</td> <td>0,4</td> </tr> <tr> <td>K: $19 \text{ kW} \leq P < 37 \text{ kW}$</td> <td>5,5</td> <td>7,5</td> <td>0,6</td> </tr> </tbody> </table> <p>Controle: De inschrijver moet een typegoedkeuringscertificaat, een certificaat van de fabrikant of een testcertificaat van een andere keuringsinstelling overleggen. Producten met een relevante Type I-milieukeur die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Andere passende bewijzen worden eveneens aanvaard.</p>	Motor- vermogen P (kW)	CO (g/kWh)	HC + NOx (g/kWh)	PM (g/kWh)	H: $130 \text{ kW} \leq P \leq 560 \text{ kW}$	3,5	4	0,2	I: $75 \text{ kW} \leq P < 130 \text{ kW}$	5	4	0,3	J: $37 \text{ kW} \leq P < 75 \text{ kW}$	5	4,7	0,4	K: $19 \text{ kW} \leq P < 37 \text{ kW}$	5,5	7,5	0,6
Motor- vermogen P (kW)	CO (g/kWh)	HC + NOx (g/kWh)	PM (g/kWh)																		
H: $130 \text{ kW} \leq P \leq 560 \text{ kW}$	3,5	4	0,2																		
I: $75 \text{ kW} \leq P < 130 \text{ kW}$	5	4	0,3																		
J: $37 \text{ kW} \leq P < 75 \text{ kW}$	5	4,7	0,4																		
K: $19 \text{ kW} \leq P < 37 \text{ kW}$	5,5	7,5	0,6																		
	<p>4. Smeeroliën</p> <p>a. Bij onderhoud moeten voertuigen motorsmeeroliën met een lage viscositeit</p>																				

	<p>of geregenereerde smeeroïën gebruiken, met ten minste 25 % geregenereerde basisoïën. Smeeroïën met een lage viscositeit zijn die in de categorie SAE-0W30, SAE-5W30 of gelijkwaardig.</p> <p>b. Hydraulische vloeistoffen en vetten moeten niet voorzien zijn van een gevarenaanduiding voor milieu of gezondheid of waarschuwingzin ten tijde van de aanvraag (laagste classificatielimit in Verordening (EG) nr. 1272/2008 of Richtlijn 99/45/EG van de Raad).</p> <p>c. Er wordt geen afwijking toegestaan van het verbod in artikel 6, lid 6, van Verordening (EG) nr. 66/2010 voor stoffen die beschouwd worden als zeer zorgwekkend en die zijn opgenomen in de lijst zoals bedoeld in artikel 59 van Verordening (EG) nr. 1907/2006, die aanwezig zijn in concentraties van meer dan 0,010 gewichtsprocent in mengsels.</p> <p>d. Het koolstofgehalte uit hernieuwbare grondstoffen moet ≥ 45 %.</p> <p>e. De cumulatieve massaconcentratie van aanwezige stoffen die zowel niet-biologisch afbreekbaar als bioaccumulatief zijn, mag niet meer dan 0,1 gewichtsprocent bedragen.</p> <p>Controle: De inschrijver moet de technische gegevens over de smeermiddelen verstrekken. Producten met een relevante Type I-milieukeur die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Andere gepaste vormen van bewijs, zoals een technisch dossier of een keuringsrapport van een onafhankelijke instantie, worden ook aanvaard.</p>
	<p>5. Banden</p> <p>De voertuigen moeten voorzien zijn van banden waarvan de rolgeluidswaarden lager zijn dan de grenswaarden in Verordening 661/2009, bijlage II, deel C (zie bijlage I). Dit komt overeen met de hoogste twee (van de drie beschikbare) categorieën van de rolgeluidemissie inzake het EU-bandenetiket.</p>

De inschrijver moet toezeggen uitsluitend gebruik te maken van banden met een lage rolweerstand. De rolweerstand (voor zowel nieuwe als coverbanden⁸), uitgedrukt in kg/ton, mag de volgende grenswaarden niet overschrijden, overeenkomstig ISO 28580 of gelijkwaardig:

Bandenklasse	Max. rolweerstandswaarde (kg/ton)	Brandstofefficiëntieklasse van bandenetikettering
C2	9,2	E
C3	7	D

Dit zijn de getallen voor aangedreven wielen en wielen met andere speciale functies. Gebruikte vrij draaiende banden moeten een lagere rolweerstand hebben dan banden voor aangedreven wielen of voor wielen met speciale functies.

Controle: De inschrijver moet een lijst verstrekken van de bij onderhoud te gebruiken banden, samen met de desbetreffende testresultaten (in overeenstemming met ISO 28580 of gelijkwaardig).

Producten met een relevante Type I-milieukeur die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Andere passende bewijzen worden eveneens aanvaard.

---

⁸ Opmerking: er is geen etikettering voor coverbanden.

GUNNINGSCRITERIA	GUNNINGSCRITERIA
<p>Extra punten worden toegekend voor:</p> <p>1. Gebruik van alternatieve brandstoffen</p> <p>Het voertuig is ontworpen voor aandrijving door alternatieve brandstofsoorten of -systemen (bijv. biobrandstoffen, systemen die werken op elektriciteit of waterstof, of hybride systemen).</p> <p>Controle: Deze eigenschappen worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>	<p>Extra punten worden toegekend voor:</p> <p>1. Gebruik van alternatieve brandstoffen</p> <p>Het voertuig is ontworpen voor aandrijving door alternatieve brandstofsoorten of -systemen (bijv. biobrandstoffen, systemen die werken op elektriciteit of waterstof, of hybride systemen).</p> <p>Controle: Deze eigenschappen worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>
<p>2. Uitlaatemissies</p> <p>Het voertuig is gecertificeerd als in overeenstemming met de Euro VI-norm (waar van toepassing).</p> <p>Controle: De beantwoording aan de norm blijkt uit de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>	<p>2. Systemen voor bewaking van de bandendruk</p> <p>Het voertuig is uitgerust met een systeem voor bewaking van de bandendruk (TPMS).</p> <p>Controle: Deze gegevens worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>
	<p>3. Materialen van het voertuig</p> <p>Extra punten worden toegekend op basis van het gewichtspercentage van het voertuig dat afkomstig is uit gerecycleerde of hernieuwbare materialen. Hernieuwbare materialen zijn bijvoorbeeld bioplastics afkomstig uit bronnen als plantaardige olie of maïszetmeel.</p> <p>Controle: Deze gegevens worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>

Toelichting

Uitlaatemissies: In december 2007 publiceerde de Commissie een voorstel voor Euro VI-normen. De nieuwe emissiegrenswaarden, die vergelijkbaar zijn met de US 2010-normen, zouden vanaf 2013/2014 van kracht moeten worden (zie: <http://ec.europa.eu/environment/air/transport/road.htm>). De Euro V-normen gelden sinds oktober 2008 voor nieuwe typegoedkeuringen en per oktober 2009 ook voor typegoedkeuringen van bestaande voertuigen. Na goedkeuring van de nieuwe Euronormen moet hiernaar verwezen worden.

Gunningscriteria: De aanbestedende dienst moet in de aankondiging en de aanbestedingsstukken vermelden hoeveel extra punten worden toegekend per gunningscriterium. De gunningscriteria voor milieuaspecten dienen samen ten minste 15 % van het totale aantal punten uit te maken. Indien een criterium stelt dat de prestaties “beter” moeten zijn dan een bepaald minimum in de technische specificaties, worden punten toegekend in verhouding tot het verschil tussen offerte en specificatie.

Alternatieve brandstoffen: Het voertuig kan worden aangedreven door niet-fossiele brandstoftechnologie. Hieronder vallen hybride systemen. Waar mogelijk moeten alternatieve brandstoffen afkomstig zijn uit hernieuwbare energiebronnen. Onder hernieuwbare energiebronnen voor vervoer vallen elektriciteit en waterstof geproduceerd uit hernieuwbare bronnen en biobrandstoffen. Tot de hernieuwbare bronnen voor de productie van elektriciteit en waterstof behoren: zonne- en windenergie, biomassa, waterkracht en geothermische energie. Zie voor meer informatie de criteria voor groene EU-overheidsopdrachten voor elektriciteit. Onder biobrandstoffen vallen biodiesel, bio-ethanol en biogas. Biodiesel wordt vervaardigd uit oliën zoals plantaardige oliën, palmolie en koolzaad. Bio-ethanol kan worden gewonnen uit gewassen zoals suikerriet en maïs. Biogas ontstaat uit het biologisch afbreken van materialen zoals rioolslib, huishoudelijk afval en plantaardige bestanddelen.

Milieukeur van ISO-type I of ISO 14024: De Type I- of ISO 14024-milieukeuren zijn gebaseerd op criteria die zijn vastgesteld door een onafhankelijke instantie en die worden gecontroleerd in certificerings- en auditprocessen. Ze zijn zeer doorzichtig, betrouwbaar en verschaffen objectieve informatie. Deze milieukeuren moeten aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De vereisten voor de keur zijn gebaseerd op wetenschappelijke gegevens;
- De milieukeuren zijn aangenomen via een proces waaraan alle betrokkenen, zoals regeringsinstanties, consumenten, fabrikanten, kleinhandel en milieuorganisaties hebben deelgenomen;
- De keuren zijn toegankelijk voor alle betrokken partijen.

De afnemers mogen bij overheidsopdrachten eisen dat aan de criteria van een bepaalde milieukeur moet zijn voldaan en dat dit door middel van de milieukeur moet worden aangetoond. Ze mogen echter niet eisen dat een product een milieukeur draagt. Bovendien mogen de afnemers alleen milieukeurcriteria gebruiken die betrekking hebben op de eigenschappen van het product of de dienst zelf of de productieprocessen, maar niet op het algemene beheer van het bedrijf.

Bewijsmiddelen waaruit blijkt dat aan de criteria is voldaan: Waar bij de controle van de criteria wordt vermeld dat andere passende bewijsmiddelen kunnen worden gebruikt, kan dit een technisch dossier van de fabrikant, een testverslag van een erkende organisatie of ander relevant bewijsmateriaal zijn. De

aanbestedende dienst moet er zich geval per geval en vanuit technisch/wettelijk oogpunt van vergewissen of het voorgelegde bewijsmateriaal als passend kan worden beschouwd.

Kostenoverwegingen

Voor vuilniswagens konden geen kostengegevens worden vastgesteld. Bij de levenscycluskosten dienen ook de in kosten uitgedrukte waarden voor CO₂-uitstoot en de uitstoot van verontreinigende stoffen, zoals beschreven in Richtlijn 2009/33/EG, meegenomen te worden in de aankoopbeslissing.

Kerncriteria	Uitgebreide criteria
3.5 Criteria voor groene EU-overheidsopdrachten voor vuilnisophaaldiensten	
ONDERWERP	ONDERWERP
Contract voor de verlening van milieuvriendelijke vuilnisophaaldiensten	Contract voor de verlening van milieuvriendelijke vuilnisophaaldiensten
TECHNISCHE SPECIFICATIES	TECHNISCHE SPECIFICATIES
<p>1. Uitlaatemissies</p> <p>De motor van elk voor de diensten in te zetten voertuig moet voldoen aan de Euro IV-norm. Indien voertuigen niet gecertificeerd zijn volgens Euro IV maar inmiddels hetzelfde niveau is bereikt via technische aanpassingen, moet dit bij inschrijving worden gedocumenteerd.</p> <p>Controle: De emissiewaarden worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van de voertuigen. Voor voertuigen die technisch op het niveau van de Euro IV-norm zijn gebracht, moeten de aanpassingen bij inschrijving worden gedocumenteerd en moeten deze zijn goedgekeurd door een onafhankelijke derde.</p>	<p>1. Uitlaatemissies</p> <p>De motor van elk voor de diensten in te zetten voertuig moet voldoen aan de Euro V-norm. Indien voertuigen niet gecertificeerd zijn volgens Euro V, maar inmiddels hetzelfde niveau is bereikt via technische aanpassingen, moet dit bij inschrijving worden gedocumenteerd.</p> <p>Controle: De emissiewaarden worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van de voertuigen. Voor voertuigen die technisch op het niveau van de Euro V-norm zijn gebracht, moeten de aanpassingen bij inschrijving worden gedocumenteerd en moeten deze zijn goedgekeurd door een onafhankelijke derde.</p>

<p>2. Geluidsemissies</p> <p>Het volgens Richtlijn 2000/14/EG gemeten geluidsniveau van de voor de diensten in te zetten voertuigen ligt onder 102 dB(A).</p> <p>Controle: De inschrijver moet een lijst verstrekken van alle voor de dienst in te zetten voertuigen en het geluidsniveau per voertuig en de gemiddelde geluidsemissies aangeven. De aanbestedende dienst behoudt zich het recht voor om na gunning relevante documentatie te verlangen om de informatie te controleren.</p>	<p>2. Geluidsemissies</p> <p>Het volgens Richtlijn 2000/14/EG gemeten geluidsniveau van de voor de diensten in te zetten voertuigen ligt onder 102 dB(A).</p> <p>Controle: De inschrijver moet een lijst verstrekken van alle voor de dienst in te zetten voertuigen en het geluidsniveau per voertuig en de gemiddelde geluidsemissies aangeven. De aanbestedende dienst behoudt zich het recht voor om na gunning relevante documentatie te verlangen om de informatie te controleren.</p>																				
	<p>3. Emissies van verontreinigende stoffen</p> <p>Het percentage van de voor de diensten in te zetten voertuigen die voldoen aan de normen van Richtlijn 97/68/EEG, niveau IIIa (constant toerental), voor emissies van verontreinigende stoffen veroorzaakt door de aparte motoren:</p> <table border="1" data-bbox="1128 815 2040 1026"> <thead> <tr> <th>Motorvermogen P (kW)</th> <th>CO (g/kWh)</th> <th>HC + NOx (g/kWh)</th> <th>PM (g/kWh)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>H: $130 \text{ kW} \leq P \leq 560 \text{ kW}$</td> <td>3,5</td> <td>4</td> <td>0,2</td> </tr> <tr> <td>I: $75 \text{ kW} \leq P < 130 \text{ kW}$</td> <td>5</td> <td>4</td> <td>0,3</td> </tr> <tr> <td>J: $37 \text{ kW} \leq P < 75 \text{ kW}$</td> <td>5</td> <td>4,7</td> <td>0,4</td> </tr> <tr> <td>K: $19 \text{ kW} \leq P < 37 \text{ kW}$</td> <td>5,5</td> <td>7,5</td> <td>0,6</td> </tr> </tbody> </table> <p>Controle: De inschrijver moet een lijst verstrekken van alle voor de diensten in te zetten voertuigen en aangeven welke daarvan voldoen aan de criteria, onder bijvoeging van een typegoedkeuringscertificaat, een certificaat van de fabrikant of een testcertificaat van een andere keuringsinstelling.</p> <p>Producten met een relevante Type I-milieukeur die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Andere passende bewijzen worden eveneens aanvaard.</p>	Motorvermogen P (kW)	CO (g/kWh)	HC + NOx (g/kWh)	PM (g/kWh)	H: $130 \text{ kW} \leq P \leq 560 \text{ kW}$	3,5	4	0,2	I: $75 \text{ kW} \leq P < 130 \text{ kW}$	5	4	0,3	J: $37 \text{ kW} \leq P < 75 \text{ kW}$	5	4,7	0,4	K: $19 \text{ kW} \leq P < 37 \text{ kW}$	5,5	7,5	0,6
Motorvermogen P (kW)	CO (g/kWh)	HC + NOx (g/kWh)	PM (g/kWh)																		
H: $130 \text{ kW} \leq P \leq 560 \text{ kW}$	3,5	4	0,2																		
I: $75 \text{ kW} \leq P < 130 \text{ kW}$	5	4	0,3																		
J: $37 \text{ kW} \leq P < 75 \text{ kW}$	5	4,7	0,4																		
K: $19 \text{ kW} \leq P < 37 \text{ kW}$	5,5	7,5	0,6																		

	<p>4. Smeeroliën</p> <p>Bij onderhoud moeten voertuigen motorsmeeroliën met een lage viscositeit of geregenereerde smeeroliën gebruiken, met ten minste 25 % geregenereerde basisoliën. Smeeroliën met een lage viscositeit zijn die in de categorie SAE-0W30, SAE-5W30 of gelijkwaardig.</p> <p>Hydraulische vloeistoffen en vetten moeten niet voorzien zijn van een gevarenaanduiding voor milieu of gezondheid of waarschuwingzin ten tijde van de aanvraag (laagste classificatielimit in Verordening (EG) nr. 1272/2008 of Richtlijn 99/45/EG van de Raad).</p> <p>Er wordt geen afwijking toegestaan van het verbod in artikel 6, lid 6, van Verordening (EG) nr. 66/2010 voor stoffen die beschouwd worden als zeer zorgwekkend en die zijn opgenomen in de lijst zoals bedoeld in artikel 59 van Verordening (EG) nr. 1907/2006, die aanwezig zijn in concentraties van meer dan 0,010 gewichtsprocent in mengsels.</p> <p>Het koolstofgehalte uit hernieuwbare grondstoffen moet ≥ 45 %.</p> <p>De cumulatieve massaconcentratie van aanwezige stoffen die zowel niet-biologisch afbreekbaar als bioaccumulatief zijn, mag niet meer dan 0,1 gewichtsprocent bedragen.</p> <p>Controle: De inschrijver moet de technische gegevens over de smeermiddelen verstrekken. Producten met een relevante Type I-milieukeur die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Andere gepaste vormen van bewijs, zoals een technisch dossier of een keuringsrapport van een onafhankelijke instantie, worden ook aanvaard.</p>
	<p>5. Banden</p> <p>De inschrijver moet banden met rolgeluidwaarden gebruiken die lager zijn</p>

	<p>dan de grenswaarden in Verordening 661/2009, bijlage II, deel C (zie bijlage I). Dit komt overeen met de twee belangrijkste (van de drie beschikbare) categorieën van de rolgeluidemissie voor het EU-bandenetiket.</p> <p>De inschrijver moet toezeggen uitsluitend gebruik te maken van banden met een lage rolweerstand. De rolweerstand (van zowel nieuwe als coverbanden⁹), uitgedrukt als kg/ton, moet voldoen aan minimaal de volgende grenswaarden volgens ISO 28580 of gelijkwaardig:</p> <table border="1" data-bbox="1144 501 2042 675"> <thead> <tr> <th>Bandenklasse</th> <th>Max. rolweerstandswaarde (kg/ton)</th> <th>Brandstofefficiëntieklasse van bandenetikettering</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>C2</td> <td>9,2</td> <td>E</td> </tr> <tr> <td>C3</td> <td>7</td> <td>D</td> </tr> </tbody> </table> <p>Dit zijn de getallen voor aangedreven wielen en wielen met andere speciale functies. Gebruikte vrij draaiende banden moeten een lagere rolweerstand hebben dan banden voor aangedreven wielen of voor wielen met speciale functies.</p> <p>Controle: De inschrijver moet een lijst verstrekken van de bij onderhoud te gebruiken banden, samen met de desbetreffende testresultaten (in overeenstemming met ISO 28580 of gelijkwaardig).</p>	Bandenklasse	Max. rolweerstandswaarde (kg/ton)	Brandstofefficiëntieklasse van bandenetikettering	C2	9,2	E	C3	7	D
Bandenklasse	Max. rolweerstandswaarde (kg/ton)	Brandstofefficiëntieklasse van bandenetikettering								
C2	9,2	E								
C3	7	D								
GUNNINGSCRITERIA	GUNNINGSCRITERIA									

⁹ Opmerking: er is geen etikettering voor coverbanden.

<p>Extra punten worden toegekend voor:</p> <p>1. Uitlaatemissies</p> <p>Het percentage van de voor de diensten in te zetten voertuigen dat voldoet aan strengere Euronormen (Euro V, EEV en Euro VI waar van toepassing).</p> <p>Controle: De inschrijver moet een overzicht van alle voor de dienst in te zetten voertuigen verstrekken en per voertuig de desbetreffende Euronorm en technische gegevens vermelden, samen met de emissienormen.</p>	<p>Extra punten worden toegekend voor:</p> <p>1. Uitlaatemissies</p> <p>Het percentage van de voor de diensten in te zetten voertuigen dat voldoet aan strengere Euronormen (EEV en Euro VI waar van toepassing).</p> <p>Controle: De inschrijver moet een overzicht van alle voor de dienst in te zetten voertuigen verstrekken en per voertuig de desbetreffende Euronorm en technische gegevens vermelden, samen met de emissienormen.</p>
<p>2. Gebruik van alternatieve brandstoffen</p> <p>Het percentage voertuigen dat ontworpen is voor aandrijving door alternatieve brandstofsoorten of -systemen. (bijv. biobrandstoffen, systemen die werken op elektriciteit of waterstof, of hybride systemen).</p> <p>Controle: Deze eigenschappen worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>	<p>2. Gebruik van alternatieve brandstoffen</p> <p>Het percentage voertuigen dat ontworpen is voor aandrijving door alternatieve brandstofsoorten of -systemen. (bijv. biobrandstoffen, systemen die werken op elektriciteit of waterstof, of hybride systemen).</p> <p>Controle: Deze eigenschappen worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>
	<p>3. Systemen voor bewaking van de bandendruk</p> <p>Het percentage voertuigen dat is uitgerust met een systeem voor bewaking van de bandendruk (TPMS).</p> <p>Controle: Deze gegevens worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.</p>
	<p>4. Materialen van het voertuig</p> <p>Extra toegekende punten op basis van het percentage van het voertuig dat is vervaardigd uit gerecycleerd of biologisch materiaal</p>

	Controle: Deze gegevens worden gespecificeerd in de door de inschrijver te verstrekken technische gegevens van het voertuig.
CONTRACTVOORWAARDEN	CONTRACTVOORWAARDEN
<p>1. Nieuwe voertuigen</p> <p>Alle voertuigen die na gunning van de opdracht nieuw worden gekocht en tijdens de contractperiode worden ingezet voor uitvoering van de diensten, moeten voldoen aan de EEV-norm (waar van toepassing) en uitgerust zijn met een systeem voor bewaking van de bandendruk (TPMS). De uitlaat van de voertuigen mag niet aan de rijderszijde zijn gemonteerd.</p> <p>Controle: De contractant verstrekt de aanbestedende dienst de informatie die nodig is om aan te tonen dat aan deze voorwaarde is voldaan.</p>	<p>1. Nieuwe voertuigen</p> <p>Alle voertuigen die na gunning van de opdracht nieuw worden gekocht en tijdens de looptijd van de opdracht worden ingezet voor uitvoering van de diensten, moeten voldoen aan de Euro VI-norm (waar van toepassing) en uitgerust zijn met TPMS. De uitlaat van de voertuigen mag niet aan de rijderszijde zijn gemonteerd.</p> <p>Controle: De contractant verstrekt de aanbestedende dienst de informatie die nodig is om aan te tonen dat aan deze voorwaarde is voldaan.</p>
<p>2. Gegevens over brandstofverbruik</p> <p>De contractant moet gegevens verstrekken aan de aanbestedende dienst met betrekking tot de hoeveelheid, voor uitvoering van de dienst in een vastgestelde periode verbruikte brandstof (benzine, diesel, biobrandstof, CNG, elektriciteit enz.). Contractanten moeten ook maatregelen treffen voor een beter brandstofverbruik na verloop van tijd en daarvan verslag doen.</p> <p>Controle: De contractant verstrekt de aanbestedende dienst de informatie die nodig is om aan te tonen dat aan deze voorwaarde is voldaan.</p>	<p>2. Gegevens over brandstofverbruik</p> <p>De contractant moet gegevens verstrekken aan de aanbestedende dienst met betrekking tot de hoeveelheid, voor uitvoering van de dienst in een vastgestelde periode verbruikte brandstof (benzine, diesel, biobrandstof, CNG, elektriciteit enz.). Contractanten moeten ook maatregelen treffen voor een beter brandstofverbruik na verloop van tijd en daarvan verslag doen.</p> <p>Controle: De contractant verstrekt de aanbestedende dienst de informatie die nodig is om aan te tonen dat aan deze voorwaarde is voldaan.</p>
<p>3. Opleiding van chauffeurs</p> <p>Alle bij de uitvoering van de diensten, tijdens de contractperiode, betrokken bestuurders moeten via een erkende instelling regelmatig worden geschoold in milieubewust rijden om het brandstofverbruik zo ver mogelijk terug te dringen.</p> <p>Controle: De contractant verstrekt een lijst van de bestuurders die de</p>	<p>3. Opleiding van chauffeurs</p> <p>Alle bij de uitvoering van de diensten, tijdens de contractperiode, betrokken bestuurders moeten via een erkende instelling regelmatig worden geschoold in milieubewust rijden om het brandstofverbruik zo ver mogelijk terug te dringen.</p> <p>Controle: De contractant verstrekt een lijst van de bestuurders die de</p>

diensten hebben uitgevoerd en vermeldt per bestuurder de via scholing verkregen certificering in milieubewust rijden.	diensten hebben uitgevoerd en vermeldt per bestuurder de via scholing verkregen certificering in milieubewust rijden.
<p>4. Verwijderen van smeerolie en banden</p> <p>De contractant beschikt over voorschriften voor het tijdens de contractperiode inzamelen en verwijderen van afgewerkte smeeroliën en oude banden; deze voorschriften beperken de milieueffecten tot een minimum en zorgen voor de juiste behandeling van deze afvalfracties.</p> <p>Controle: De contractant heeft een overeenkomst met een of meer geautoriseerde afvalbeheerders of kan bewijs leveren van maatregelen voor het inzamelen en verwijderen van afgewerkte smeeroliën en oude banden.</p>	<p>4. Verwijderen van smeerolie en banden</p> <p>De contractant beschikt over voorschriften voor het tijdens de contractperiode inzamelen en verwijderen van afgewerkte smeeroliën en oude banden; deze voorschriften beperken de milieueffecten tot een minimum en zorgen voor de juiste behandeling van deze afvalfracties.</p> <p>Controle: De contractant heeft een overeenkomst met een of meer geautoriseerde afvalbeheerders of kan bewijs leveren van maatregelen voor het inzamelen en verwijderen van afgewerkte smeeroliën en oude banden.</p>
	<p>5. Wasstraten</p> <p>Wanneer wagens tijdens de contractperiode gewassen worden, gebeurt dit in een wasstraat met minimaal een slib- en olieafscheider.</p> <p>Controle: Certificaat dat de gebruikte wasstraat een slib- en olieafscheider heeft vóór de uitgang naar de algemene rioolwaterzuiverings/zuiveringsinstallatie of een uittreksel van een eigen controlesysteem.</p>

Toelichting

Uitlaatemissies: In december 2007 publiceerde de Commissie een voorstel voor Euro VI-normen. De nieuwe emissiegrenswaarden, die vergelijkbaar zijn met de US 2010-normen, worden vanaf 2013/2014 van kracht (zie: <http://ec.europa.eu/environment/air/transport/road.htm>). De Euro V-normen gelden sinds oktober 2008 voor nieuwe typegoedkeuringen en zijn vanaf oktober 2009 ook van toepassing op typegoedkeuringen van bestaande voertuigen.

Gunningscriteria: De aanbestedende dienst moet in de aankondiging en de aanbestedingsstukken vermelden hoeveel extra punten worden toegekend per gunningscriterium. De gunningscriteria voor milieuaspecten dienen samen ten minste 15 % van het totale aantal punten uit te maken.

Indien een criterium stelt dat de prestaties “beter” moeten zijn dan een bepaald minimum in de technische specificaties, worden punten toegekend in verhouding tot het verschil tussen offerte en specificatie.

Alternatieve brandstoffen: Het voertuig kan worden aangedreven door niet-fossiele brandstoftechnologie. Hieronder vallen hybride systemen. Waar mogelijk moeten alternatieve brandstoffen afkomstig zijn uit hernieuwbare energiebronnen. Onder hernieuwbare energiebronnen voor vervoer vallen elektriciteit en waterstof geproduceerd uit hernieuwbare bronnen en biobrandstoffen. Tot de hernieuwbare bronnen voor de productie van elektriciteit en waterstof behoren: zonne- en windenergie, biomassa, waterkracht en geothermische energie. Zie voor meer informatie de criteria voor groene EU-overheidsopdrachten voor elektriciteit. Onder biobrandstoffen vallen biodiesel, bio-ethanol en biogas. Biodiesel wordt vervaardigd uit oliën zoals plantaardige oliën, palmolie en koolzaad. Bio-ethanol kan worden gewonnen uit gewassen zoals suikerriet en maïs. Biogas ontstaat uit het biologisch afbreken van materialen zoals rioolslib, huishoudelijk afval en plantaardige bestanddelen.

Milieukeur van ISO-type I of ISO 14024: De Type I- of ISO 14024-milieukeuren zijn gebaseerd op criteria die zijn vastgesteld door een onafhankelijke instantie en die worden gecontroleerd in certificerings- en auditprocessen. Ze zijn zeer transparant en betrouwbaar en verschaffen objectieve informatie. Deze milieukeuren moeten aan de volgende voorwaarden voldoen:

- De vereisten voor de keur zijn gebaseerd op wetenschappelijke gegevens;
- De milieukeuren zijn aangenomen via een proces waaraan alle betrokkenen, zoals regeringsinstanties, consumenten, fabrikanten, kleinhandel en milieuorganisaties hebben deelgenomen;
- De keuren zijn toegankelijk voor alle betrokken partijen.

De afnemers mogen bij overheidsopdrachten eisen dat aan de criteria van een bepaalde milieukeur moet zijn voldaan en dat dit door middel van de milieukeur moet worden aangetoond. Ze mogen echter niet eisen dat een product een milieukeur draagt. Bovendien mogen de afnemers alleen milieukeurcriteria gebruiken die betrekking hebben op de eigenschappen van het product of de dienst zelf of de productieprocessen, maar niet op het algemene beheer van het bedrijf.

Bewijsmiddelen waaruit blijkt dat aan de criteria is voldaan: Waar bij de controle van de criteria wordt vermeld dat andere passende bewijsmiddelen kunnen worden gebruikt, kan dit een technisch dossier van de fabrikant, een testverslag van een erkende organisatie of ander relevant bewijsmateriaal zijn. De aanbestedende dienst moet er zich geval per geval en vanuit technisch/wettelijk oogpunt van vergewissen of het voorgelegde bewijsmateriaal als passend kan worden beschouwd.

Bijlage I: Grenswaarden voor geluidsniveaus van voertuigen

Het volgens Richtlijn 2007/34/EG gemeten geluidsniveau mag niet hoger zijn dan de volgende grenswaarden:

Voertuigcategorieën	Motorvermogen	dB(A)
Voertuigen ingericht voor personenvervoer en voorzien van ten hoogste negen zitplaatsen, die van de bestuurder inbegrepen (M1):		74 (1)(3)
Voertuigen ingericht voor personenvervoer en uitgerust met meer dan negen zitplaatsen, die van de bestuurder inbegrepen en met een toegestaan maximumgewicht > 3,5 ton en (M2 en M3):	< 150 kW	78
	150 kW	80 (2)
Voertuigen ingericht voor personenvervoer en voorzien van meer dan negen zitplaatsen, die van de bestuurder inbegrepen (M2), en voertuigen ingericht voor goederenvervoer (N1), met een toegestaan maximumgewicht < 2 ton:		76 (1)
Voertuigen ingericht voor personenvervoer en voorzien van meer dan negen zitplaatsen, die van de bestuurder inbegrepen (M2), en voertuigen ingericht voor goederenvervoer (N1), met een toegestaan maximumgewicht $\geq$ 2 ton en < 3,5 ton:		77 (2)
Voertuigen ingericht voor goederenvervoer met een toegestaan maximumgewicht > 3,5 ton (N2 en N3):	< 75 kW	77 (2)
	$75 \geq$ kW < 150	78 (2)
	$\geq$ 150	80 (2)

Echter:

(1) De grenswaarden worden verhoogd met 1 dB(A) als de voertuigen zijn uitgerust met een dieselmotor met directe injectie.

(2) Voor voertuigen met een toegestaan maximumgewicht van meer dan twee ton die zijn ontworpen voor gebruik buiten de wegen, worden de grenswaarden verhoogd met 1 dB(A) als zij zijn uitgerust met een motor van minder dan 150 kW, en verhoogd met 2 dB(A) indien zij zijn uitgerust met een motor van 150 kW of meer.

(3) Voor voertuigen voorzien van een versnellingsbak met meer dan vier voorwaartse versnellingen en van een motor met een maximumvermogen groter dan 140 kW en een toegestane verhouding tussen maximumvermogen en maximummassa hoger dan 75 kW/t, worden de grenswaarden verhoogd met 1 dB (A) als de snelheid waarmee het achteruiteinde van het voertuig in derde versnelling de lijn BB passeert, hoger is dan 61 km/h.

Bijlage II: Grenswaarden voor geluidsniveaus van banden

In overeenstemming met Verordening 661/2009, bijlage II, deel C, mogen de rolgeluidniveaus de volgende grenswaarden niet overschrijden (geleidelijk in te voeren vanaf 1 november 2012):

Banden van klasse C1 voor personenauto's, met nominale sectiebreedte van de band die wordt beproefd:

Bandenklasse	Nominale sectiebreedte (mm)	Grenswaarde in dB(A)
C1a	$\leq$ 185	70

C1b	$> 185 \leq 215$	71
C1c	$> 215 \leq 245$	71
C1d	$> 245 \leq 275$	72
C1e	> 275	74

Voor winterbanden, banden met meer draagvermogen of versterkte banden, of een combinatie van deze categorieën, worden de bovenstaande grenswaarden met een dB(A) verhoogd.

Banden van klasse C2 en C3, op basis van de gebruikscategorie van de bandenfamilie:

Bandenklasse	Gebruikscategorie	Grenswaarde in dB(A)
C2	Normale banden	72
C3	Normale banden	73
	Tractiebanden	75

Voor banden voor speciaal gebruik worden de bovenstaande grenswaarden met 2 dB(A) verhoogd. Voor tractiebanden van categorie C2 is een extra verhoging van 2 dB(A) toegestaan voor winterbanden. Voor alle andere banden van de klassen C2 en C3 is een extra verhoging van 1 dB(A) toegestaan voor winterbanden.